

Зміст

Передмова.....	7
Перелік умовних скорочень та позначень.....	8
РОЗДІЛ І. ВЧЕННЯ ПРО ХВОРОБУ, ЕТІОЛОГІЮ І ПАТОГЕНЕЗ.....	11
Глава 1. Предмет, завдання і методи патофізіології. Історія розвитку патофізіології.....	12
1.1. Що таке патофізіологія? Її зв'язок з іншими науками та клінікою.....	12
1.2. Методи вивчення хвороби. Експериментальне моделювання хвороб.....	15
1.3. Історія розвитку патофізіології в Україні.....	19
<i>Додаток 1.1. Що таке патофізіологія?</i>	
<i>Додаток 1.2. Сучасний етап розвитку клінічного методу вивчення хвороби*</i>	
Глава 2. Загальне вчення про хворобу (загальна нозологія).....	22
2.1. Що таке здоров'я?.....	22
2.2. Що таке хвороба?.....	23
2.3. Патологічний процес, типові патологічні процеси, патологічний стан та деякі інші поняття загальної нозології.....	26
2.4. Історія розвитку уявлень про хворобу.....	30
<i>Додаток 2.1. Кількість хвороби (спроба математичного моделювання)*</i>	
Глава 3. Загальна етіологія.....	34
3.1. Поняття про причини й умови виникнення хвороб.....	34
3.2. Класифікація етіологічних факторів. Фактори ризику.....	36
3.3. Основні концепції загальної етіології.....	39
<i>Додаток 3.1. Загальна етіологія і “формула хвороби”*</i>	
<i>Додаток 3.2. Чи може бути причиною хвороби те, чого нема</i>	
<i>Додаток 3.3. Дослідження зв'язку між зовнішніми і внутрішніми етіологічними факторами</i>	
Глава 4. Загальний патогенез.....	41
<i>Додаток 4.1. Гомеостаз і патогенез. Три принципи патогенезу</i>	
Глава 5. Реактивність і резистентність.....	47
5.1. Реактивність.....	47
5.2. Резистентність.....	51
РОЗДІЛ ІІ. ЗАГАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ПАТОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ І ХВОРОБ.....	57
Глава 6. Молекулярні основи патології.....	
6.1. Роль нуклеїнових кислот і білків у розвитку патологічних процесів.....	
6.1.1. ДНК-залежні механізми.....	
6.1.2. РНК-залежні механізми.....	
6.1.3. Протеїнові механізми.....	
6.2. Регуляція експресії генів і біологічної активності білків*.....	

* див. <http://novaknvha.com.ua/ataman.html>

6.2.1.	Регуляція транскрипції*	
6.2.2.	Регуляція трансляції'	
6.2.3.	Регуляція біологічної активності білків'	
6.3.	Прояви молекулярних порушень на рівні організму*	
	<i>Додаток 6.1. Лауреати Нобелівських премій*</i>	
Глава 7.	Клітинні механізми патологічних процесів	59
7.1.	Ушкодження клітини	60
7.2.	Ушкодження субклітинних структур	80
7.3.	Механізми загибелі клітин. Некроз і апоптоз	86
	<i>Додаток 7.1. Лауреати Нобелівських премій*</i>	
Глава 8.	Гуморальні механізми регуляції як учасники патологічних процесів	96
8.1.	Механізми здійснення гуморальної регуляції*	
8.2.	Стрес і загальний адаптаційний синдром	97
	<i>Додаток 8.1. Лауреати Нобелівських премій*</i>	
РОЗДІЛ III. ПАТОГЕННА ДІЯ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА		105
Глава 9.	Патогенна дія чинників фізичної природи	106
9.1.	Механічна травма	106
9.2.	Патогенна дія термічних факторів	109
9.2.1.	Дія високої температури	109
9.2.2.	Дія низької температури	116
9.3.	Патогенна дія променевої енергії	120
9.4.	Патогенна дія електричного струму	130
9.5.	Патогенна дія барометричного тиску	131
9.6.	Дія факторів авіаційного і космічного польотів	137
	<i>Додаток 9.1. Деякі загальні закономірності патогенної дії факторів зовнішнього середовища*</i>	
Глава 10.	Патогенна дія хімічних факторів	140
10.1.	Отруйні речовини і отруєння	140
10.2.	Інтوكсикація	148
Глава 11.	Патогенна дія біологічних чинників	152
11.1.	Патогенні мікроби та інфекційний процес	152
11.2.	Сепсис	158
11.3.	Вірусна інфекція	161
	<i>Додаток 11.1. Кількісна оцінка патогенної дії факторів зовнішнього середовища*</i>	
	<i>Додаток 11.2. Кількісна оцінка резистентності організму*</i>	
	<i>Додаток 11.3. Лауреати Нобелівських премій*</i>	
РОЗДІЛ IV. РОЛЬ ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ ОРГАНІЗМУ В ПАТОЛОГІЇ		167
Глава 12.	Роль спадковості і конституції в патології	168
12.1.	Спадкові хвороби	169
12.2.	Учення про конституцію	192
	<i>Додаток 12.1. Спадкування моногенних хвороб не за законами Менделя*</i>	

* див. <http://novaknvha.com.ua/ataman.html>

Додаток 12.2. Гомологічна рекомбінація і генетичний “нокаут”*

Додаток 12.3. Лауреати Нобелівських премій*

Глава 13. Роль вікових чинників у патології.....	195
13.1. Порушення внутрішньоутробного розвитку*	
13.2. Старіння	195
<i>Додаток 13.1. Лауреати Нобелівських премій*</i>	
Глава 14. Роль неспецифічних і специфічних механізмів імунітету в розвитку патологічних процесів	209
14.1. Неспецифічні механізми протиінфекційного імунітету	209
14.2. Імунологічна реактивність*	
14.3. Імунологічна недостатність	225
<i>Додаток 14.1. Лауреати Нобелівських премій*</i>	
Глава 15. Алергія	242
15.1. I тип алергічних реакцій	245
15.2. II тип алергічних реакцій	254
15.3. III тип алергічних реакцій	257
15.4. IV тип алергічних реакцій	262
15.5. Автоімунні хвороби	269
<i>Додаток 15.1. Лауреати Нобелівських премій*</i>	
РОЗДІЛ V. ТИПОВІ ПАТОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ	277
Глава 16. Типові порушення місцевого кровообігу	278
16.1. Регуляція місцевого кровообігу та її порушення. Артеріальна гіперемія	278
16.2. Зменшення кровопостачання тканин. Венозна гіперемія, ішемія, стаз, шок	289
16.3. Тромбоз. Емболія	293
<i>Додаток 16.1. Лауреати Нобелівських премій*</i>	
Глава 17. Запалення	300
Глава 18. Гарячка	337
Глава 19. Патологія тканинного росту. Пухлини	347
19.1. Поділ клітин: його механізми та регуляція*	
19.2. Пухлинний процес	347
<i>Додаток 19.1. Лауреати Нобелівських премій*</i>	
Глава 20. Екстремальні стани	399
20.1. Шок	399
20.2. Кома	411
РОЗДІЛ VI. ТИПОВІ ПОРУШЕННЯ ОБМІНУ РЕЧОВИН	415
Глава 21. Порушення енергетичного обміну'	
<i>Додаток 21.1. Лауреати Нобелівських премій*</i>	

* див. <http://novaknva.com.ua/ataman.html>

Глава 22 Голодування	417
Глава 23. Гіпоксія	428
Глава 24. Порушення вуглеводного обміну	443
24.1. Регуляція вуглеводного обміну та її порушення	443
24.2. Цукровий діабет	455
<i>Додаток 24.1. Лауреати Нобелівських премій</i>	
Глава 25. Порушення жирового обміну	478
25.1. Регуляція жирового обміну та її порушення	488
25.2. Ожиріння	495
<i>Додаток 25.1. Лауреати Нобелівських премій</i>	
Глава 26. Порушення обміну білків, амінокислот і азотистих основ	500
Глава 27. Порушення водно-сольового обміну	510
27.1. Обмін води та його регуляція	510
27.2. Порушення обміну води	520
27.3. Набряки	525
27.4. Порушення обміну електролітів	531
Глава 28. Порушення фосфорно-кальцієвого обміну	536
28.1. Обмін кальцію та його порушення	536
28.2. Обмін неорганічного фосфату та його порушення	557
Глава 29. Порушення кислотно-основної рівноваги	562
29.1. Кислотно-основна рівновага та механізми її підтримання	562
29.2. Ацидозу і алкалози	570
<i>Предметний покажчик</i>	580

* див. <http://novaknvha.com.ua/ataman.html>